

Netwerk 'Snelle signalering dierziekten'

Varkenshouders kijken wel, maar zien te weinig

Het eerste idee was om een beslisboom te maken op een A4-tje om zo aan de hand van symptomen dierziekten bij varkens snel te kunnen signaleren. Maar zou een foto niet veel beter zijn? En een video nog veel duidelijker? Het werd beide, ontsloten via het voor iedereen toegankelijke en makkelijk te updaten internet.

Johan Zonderland
E-mail: johan.zonderland@wur.nl

Ze kenden elkaar vaag of zelfs helemaal niet. LTO Noord bracht de zeven netwerkleden van Snelle Signalering Dierziekten bij elkaar en begin 2006 gingen ze van start. Ontmoetingspunt voor de varkenshouders uit Noord- en Oost-Nederland was stevast Zwolle. Geen gezellige huiskamer of een leuk bedrijf om even over rond te lopen, maar een gewone vergaderruimte. Dit had alles te maken met de onderlinge reisafstanden en met de varkenspestdreiging vanuit Duitsland. Dat maakte de start, vooral met een nieuwe groep, onwennig. Uiteindelijk is het netwerk halverwege het jaar met een bus naar het praktijkcentrum Sterksel gegaan en dat heeft het groepsgevoel sterk bevorderd. Nog een hobbel die het netwerk in het begin heeft moeten nemen, zijn de verschillende doelen van de deelnemers. Sommige varkenshouders

dachten aan het maken van een beslisboom om dierziekten snel te herkennen, anderen hadden het idee opgevat de gezondheidsstatus van het eigen bedrijf te verhogen. Het heeft toch even goed overleg gekost om ervoor te zorgen dat het netwerk in eerste instantie met beide sporen aan de slag is gegaan.

Samenwerking gezocht

Om de beslisboom vorm te geven was de inbreng van GD binnen het netwerk noodzakelijk. Zij hebben de inhoudelijke informatie over dierziekten. Het doel was om met de door de varkenshouder waargenomen symptomen aan de dieren in de stal een mogelijke ziekte snel te signaleren, bijvoorbeeld bij diarree of hersenverschijnselen. Via een aantal vragen en stappen komt de varkenshouder uit bij een ziekte en/of een aanpak. De netwerkdeelnemers ontdekten tijdens de uitwerking dat ze eerst goed moesten leren kijken om de symptomen goed te beoordelen. Het klinkt te simpel voor woorden, maar bewust de varkenssignalen waarnemen vergt training en bewustwording. Varkenshouders kijken wel, maar zien over het algemeen te weinig. Een cursus varkenssignalen heeft hierbij geholpen en was voor de deelnemers een 'eye opener'. De eerste insteek voor een bruikbaar hulpmiddel om snel te signaleren was een A4-tje op te stellen en mee te nemen in de stal. Of een CD te maken om achter de computer te kunnen bekijken. Daarbij moest de informatie wel flexibel aan te passen zijn, want de diergezondheidszorg ontwikkelt nog steeds. Het bleek al snel dat beiden niet toereikend waren. Om de informatie gemakkelijk en gezamenlijk te kunnen updaten is uiteindelijk gekozen voor een internetapplicatie. Ook bij het beschrijven van de symptomen kreeg het netwerk te maken met voortschrijdend inzicht. Tekst alleen is niet genoeg om bijvoor-

beeld de soort diarree te omschrijven. Er werd geopperd foto's toe te voegen, wat een hele verbetering was. Maar hoe kun je op een foto bijvoorbeeld zien over welke van de vele verschillende hoestjes het bij een varken gaat? Een video opname biedt dan uitkomst. Na een aantal bijeenkomsten zijn uiteindelijk de foto's, video's en beslisboom via het internet gecombineerd tot een demoversie. Deze is onder druk van de netwerkdeelnemers boervriendelijk vormgegeven. Dat betekent simpel en heel duidelijk van opzet, 'to the point', snel, actueel en voor alle varkenshouders toegankelijk. De kwaliteit van de demoversie is sterk verbeterd door de samenwerking met een grafisch vormgever en een aantal inhoudelijke deskundigen. Samenwerken leverde ook in dit geval meerwaarde.

Doorgeven PVV en LNV

De internetapplicatie voor snelle signalering varkensziekten is nog lang niet klaar. Het netwerk streeft deze volledigheid ook niet na. Het Productschap Vee en Vlees en het Ministerie van LNV waren al bezig met het opzetten van een project omtrent snelle signalering van varkensziekten. Het netwerk heeft haar demoversie in een klankbordgroep gepresenteerd. Deze was dusdanig enthousiast dat zij de demoversie wilden gebruiken als basis voor het project. Om er zeker van te zijn dat deze internetapplicatie ook door varkenshouders gebruikt gaat worden vond er een demonstratie plaats op de vakbeurs in Gorinchem waar zowel varkenshouders als dierenartsen aanwezig waren. Nadat ook deze positief reageerden hebben het PVV en ministerie van LNV besloten verdere invulling van het systeem van snelle signalering te financieren. Het nieuwe project is ondertussen gestart en loopt tot eind 2008. Het netwerk zal als gebruikersgroep hierbij betrokken blijven. Zij hebben tenslotte aan de wieg gestaan van een systeem dat voor alle varkenshouders bruikbaar is. Op dat resultaat zijn ze met recht trots.

Tip van netwerkbegeleider Johan Zonderland: 'Geef ze geen huiswerk mee'

'Ik heb het netwerk vooral gefaciliteerd en voor de deelnemers als klankbord gefunctioneerd. Dat was wel wat onwennig in het begin. Voor de varkenshouders omdat zij -uit traditie- verwachten dat de onderzoeker antwoorden geeft, en voor mij omdat ik mijn nieuwe rol moest blijven benadrukken. Het heeft goed gewerkt omdat ik van het begin af duidelijk heb gemaakt wat mijn rol is. Ook toen het moeilijk ging heb ik me op de achtergrond gehouden. Ik had gelukkig weinig verstand van het onderwerp, dat maakt het ook makkelijker inhoudelijk er niet teveel ermee te bemoeien. Ik heb met de voorzitter veel overleg gehad hoe iedereen tevreden en betrokken te houden. Na de vergadering belden we elkaar vaak nog even op in de auto. Toen het eenmaal liep, ging eigenlijk alles vanzelf. Aan het eind heb ik de deelnemers zelfs moeten afremmen en moeten benadrukken de focus op het doel te houden. Oh ja, nog een tip: geef ze geen huiswerk mee. De bijeenkomsten zijn zeer dynamisch, maar thuis voorbereidingen treffen schiet er bij drukke dagelijkse zaken gewoonweg bij in.'

Varkenshouder Eric Douma: 'Een beetje de wereld verbeteren'

'Een studieclub staat dicht bij het bedrijf, dicht bij de zeug. Dan praat je over licht en lucht en het dekmoment bijvoorbeeld. Maatschappelijke dingen bespreek je niet. Dat doe je met een netwerk wel. Maar dan is niet iedereen meer geïnteresseerd. Als ondernemer wil je altijd een win situatie en alhoewel je wel met de maatschappij rekening houdt, is het voorop lopen daarbij wel wat anders. Ik vind het leuk mijn nek uit te steken en wat verder te denken, ik wil de wereld wel een beetje verbeteren. Dat zit in de aard van het beestje denk ik, want ik zit ook in de belangenbehartiging. Het netwerken heeft me ook persoonlijk verrijkt omdat ik zeven hele goede collega's uit andere gebieden van Nederland heb leren kennen. Het was een hele uitdaging om wat in ons hoofd zat ook werkelijk uit te voeren. Het is gelukt en wij geven het stokje graag door aan anderen om de snelle signalering verder te brengen. Dat heeft een goede kans van slagen doordat we als sector de opstap hebben gemaakt. We zijn door ons netwerken inmiddels ook gevraagd als klankbord voor het CIDC in verband met een mogelijke varkenspest. Het geeft ook weer een geweldig gevoel om met zijn allen zo'n varkentje te wassen.'

DIAGNOSE VIA INTERNET

Het resultaat van Snelle signalering dierziekten. Aan de hand van een vragenlijst en een stappenplan wordt het ziekteverschijnsel nader verklaard. Te vinden op internet: <http://ssd.idts.nl>

